लोक सेवा आयोग

नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगृ. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स, एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग	परीक्षा	विषय	अङ्क भार	प्रश्न संख्या	समय	परीक्षा प्रणाली	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
१	लिखित	खण्ड (क) सामान्य विषय (सबै समूहका लागि अनिवार्य)	५०	२५	४५ मिनेट	वस्तुगत वहुउत्तर	१००	४०
		(खण्ड ख) समूह सम्बन्धी विषय (प्रत्येक समूहका लागि छुट्टाछुट्टै)	५०	२५				
२	अन्तर्वार्ता						२०	

२. पाठ्यक्रमको कुनै खण्डमा एकाइ र प्रश्न संख्या छुट्याइएकोमा सोही वमोजिम र यसरी नछुट्याएकोमा यथासम्भव सबै एकाइबाट प्रश्नहरु सोधिनेछन् ।

३. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनसक्नेछ ।

४. वस्तुगत बहुउत्तर (Multiple Choice) प्रश्नहरुको उत्तर सही दिएमा प्रत्येक सही उत्तर बापत २ (दुई) अङ्क प्रदान गरिनेछ भने गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अर्थात् ०.४ अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।

५. यस पाठयक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ (तीन) महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा रहेको सम्झनु पर्दछ ।

७. लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।

८. पाठ्यक्रम लागू मिति - २०५८/९/१७

लोक सेवा आयोग
नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगृ. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स, एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (क) सामान्य विषय (सबै समूहका लागि अनिवार्य)

प्रश्नसंख्या :- २५ **अङ्क :- ५०**

१. चालू पञ्चवर्षीय योजनाको अवधारणा, उद्देश्य र प्राथमिकता ।
२. चालू पञ्चवर्षीय योजनामा कृषि विकासको उद्देश्य, नीति र बाली, फलफूल, तरकारी, मत्स्य, पशुपंक्षी आदि क्षेत्रगत विकास कार्यक्रमको प्राथमिकता, लक्ष्य एवं कार्यान्वयन रणनीति ।
३. कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रम तर्जुमाका आधार र एकीकृत प्रसारसेवा कार्यक्रम ।
४. कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रममा ऋण, उत्पादन सामग्री, कृषि औजार तथा उपकरण, बजार तथा मूल्य व्यवस्था ।
५. कृषि एवं पशु विकासमा सरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको भूमिका ।
६. प्रमुख कृषि/पशुपंक्षी जन्य वस्तुहरुको उत्पादन लागत तथा मूल्य निर्धारण ।
७. नेपालको अर्थतन्त्रमा कृषि/पशु विकासको महत्व ।
८. वर्तमान कृषि र पशुसेवा विभागको संरचना र उपलब्धि ।
९. बढ्दो जनसंख्या वृद्धिदरको परिप्रेक्ष्यमा उत्पादन वृद्धिको लागि अपनाइने उत्पादन र उत्पादनोपरान्त (Post-harvest) प्रविधि ।
१०. कृषि विकासमा कृषि/पशु प्रसारको महत्व ।
११. कृषि/पशु प्रसारका विभिन्न तरीकाहरु तिनको तुलनात्मक फाइदा र सीमितताहरु ।
    (क) व्यक्तिगत तरीका (Individual method)
    (ख) समूहगत तरीका (Group method)
    (ग) सामुदायिक तरीका (Community method)
१२. कृषि/पशु विकासमा समूह पद्धति प्रकृया र कार्यान्वयन, अगुवा कृषक छनौटको आधार भूमिका र परिचालन ।
१३. कृषि/पशु प्रसारमा प्रदर्शन कार्यक्रमको उद्देश्य, सीमितता र प्रभावकारिता ।
१४. कृषि/पशु विकास कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यानवयनमा जिल्ला प्रोफाइल (District Profile) को महत्व ।
१५. कार्यक्रममा कार्यान्वयन स्तरमा सुपरिवेक्षण, अनुगमन एवं मूल्यांकनको भूमिका ।
१६. नेपालको कृषि/पशु सेवा कार्यक्रममा महिला एवं युवाको भूमिका ।
१७. नेपालको कृषि विकास कार्यक्रमका प्रमुख समस्याहरु ।
१८. कृषि/पशु विकासका लागि सञ्चार कार्यक्रमको आवश्यता ।
१९. कृषि/पशु विकासका लागि तालीम कार्यक्रमको भूमिका ।
२०. कृषि विकासमा ग्रामीण पूर्वाधार (सिंचाइ, कृषि सडक आदि) को महत्व ।
२१. दिगो कृषि विकासका सिद्धान्तहरु ।
२२. कृषि/पशु विकास कार्यक्रममा स्थानीय निकायहरुको भूमिका ।

((समाप्त))

लोक सेवा आयोग
नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगृ. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स, एगृ.इको.एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी, प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) एग्रोनोमी समूह सम्बन्धी विषय

प्रश्नसंख्या :- २५ **अङ्क :- ५०**

१. कृषिशास्त्र (एगृकल्चर) तथा बाली विज्ञान (एग्रोनोमी) को अंग्रेजीमा परिभाषा । एगृकल्चर तथा एग्रोनोमी शब्दहरुको उत्पति ।
२. नेपालमा कृषिशास्त्र तथा बाली विज्ञानको महत्व ।
३. नेपालमा लगाइने बालीहरुको परागसेचन प्रणाली, ऋतु, मौसम, वैज्ञानिक नामाकरण अन्तर्गत पर्ने परिवार तथा बाली प्रयोग (खाद्यान्न,तेलहन आदि)को आधारमा वर्गीकरण ।
४. नेपालको हावापानी अनुसार गत १० वर्ष अवधिमा सिफारिश गरिएका निम्नलिखित बालीहरुको जात र तिनीहरुको पाक्ने अवधि, सरदर उत्पादन क्षमता, सिफारिश क्षेत्र, मुख्य विशेषता बारे जानकारी । बाली:-धान, मकै, गहुं, जौ, कोदो, उखु, सुर्ती, जुट, कपास, भटमास, मास, मुसुरो, तोरी, सर्स्यौ ।
५. बीउको परिभाषा, उन्नत बीउका पुस्ताहरुको नाम तथा विशेष गुणहरु एवं पुस्ता जनाउने ट्यागको रंग ।
६. असल बीउका गुणहरु, गुणहरु कायम राख्न अपनाउनु पर्ने विधिहरु । नेपालमा अपनाइने बीउको नमूना संकलन तथा बीउ प्रमाणीकरण मेथोडोलोजी बारे सामान्य जानकारी ।
७. धान, मकै, गहुं, जौ, कोदो, उखु, सुर्ती, जुट, कपास, भटमास, मास, मुसुरो, तोरी, सर्स्यौ बालीहरुको उन्नत खेती प्रविधि :
   - (क) बाली लगाउने तथा काट्ने समय र सही समयमा नलगाउँदा व्यहोर्नु पर्ने नोक्सानी बारे जानकारी ।
   - (ख) खनजोतको परिभाषा, तरिका तथा खनजोतको लागि प्रयोग गरिने औजारहरुको नाम तथा काम । शुन्य जोताइ, कम जोताइ बारे सामान्य जानकारी ।
   - (ग) नर्सरी व्याडको व्यवस्था र प्रबन्ध ।
   - (घ) बीउ छर्ने तथा रोप्ने उपायहरु (गहिराइ, दूरी) आदि ।
   - (ङ) माटोको परिभाषा तथा माथि उल्लेखित बालीहरुको लागि उपयुक्त माटोको किसिम । माटोको उर्वराशक्ति कायम राख्ने उपायहरु ।
   - (च) नेपालमा पाइने रासायनिक मलहरुको नाम तथा तिनीहरुमा पाइने खाद्य तत्वको मात्रा । बोटविरुवाहरुलाई चाहिने मुख्य खाद्य तत्वहरुको नाम तथा एल.,पि.,के., वोरन र जिङ्कको काम।
   - (छ) मल प्रयोग गर्ने समय र तरिका ।
   - (ज) माटोको अम्लीय र क्षारियपना सम्बन्धी सामान्य जानकारी तथा सुधारका उपायहरु ।
   - (झ) सिंचाइको परिभाषा, महत्व तथा माथि उल्लिखित बालीहरुको लागि आवश्यक सिंचाइ संख्या, सिंचाइ गर्ने तरिका एवं क्रिटिकल स्टेज बारे जानकारी ।
   - (ञ) माथि उल्लेखित बालीहरुमा आउने झारपातको नाम, असर तथा नियन्त्रण गर्ने तरिका ।
   - (ट) माथि उल्लेखित बालीहरुमा लाग्ने प्रमुख रोगहरुको पहिचान तथा रोकथामका उपायहरु ।
   - (ठ) माथि उल्लेखित बालीहरुमा लाग्ने प्रमुख किराहरुको पहिचान तथा रोकथामका उपायहरु ।
   - (द) पोष्ट हार्भेष्ट (Post harvest) क्षति नियन्त्रण सम्बन्धी सामान्य ज्ञान ।

८. बाली तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।

९. नेपालको विभिन्न क्षेत्रमा प्रचलित बालीचक्र सम्बन्धी परिभाषा, महत्व, उदाहरण, संकेत चिन्ह ।

१०. बाली सघनता र बाली प्रणाली सम्बन्धी सामान्य ज्ञान ।

((समाप्त))